

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Ndob/5/2025
Identifikačné číslo spisu:	6124251119
Dátum vydania rozhodnutia:	26.02.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Ivana Nemčeková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:6124251119.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Ivany Nemčekovej a členiek senátu JUDr. Andrey Moravčíkovej, PhD. a JUDr. Lenky Praženkovej, v spore žalobcu POHOTOVOSTĚ, s.r.o., so sídlom Pribinova 25, Bratislava, IČO: 35 807 598, zastúpeného advokátkou JUDr. Katarínou Hegedúšovou, so sídlom Majerníkova 3/A, Bratislava, IČO: 42 185 190, proti žalovanému JUDr. T. K., nar. X. F. XXXX, bytom A. zastúpenému Mgr. Martin Berec, advokát s.r.o., so sídlom Landererova 7866/12, Bratislava, IČO: 55 134 114, o zaplatenie 2 716,35 eura s prísl., vedenom na Mestskom súde Bratislava III pod sp. zn. 83Cb/55/2024, o nesúhlase Mestského súdu Bratislava III s postúpením sporu Okresným súdom Banská Bystrica, takto

rozhodol:

Príslušným súdom na konanie v spore vedenom na Mestskom súde Bratislava III pod sp. zn. 83Cb/55/2024 je Mestský súd Bratislava IV.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Banská Bystrica postúpil spor na prejednanie a rozhodnutie Mestskému súdu Bratislava III z dôvodu, že po podaní odporu žalovaným bol zo strany žalobcu podaný návrh na pokračovanie v konaní na súde príslušnom na prejednanie veci podľa § 10 ods. 3, resp. § 14 ods. 3 zákona č. 307/2016 Z. z. o upomínacom konaní v znení neskorších predpisov (ďalej aj „zákon o UK“).

2. Mestský súd Bratislava III s postúpením sporu nesúhlasil a namietol, že nie je súdom príslušným na prejednanie a rozhodnutie sporu. Uviedol, že Okresný súd Banská Bystrica postúpil vec z dôvodu kauzálnej príslušnosti Mestského súdu Bratislava III v obchodnoprávných sporoch. V predmetnej veci sa žalobca domáha zaplatenia sumy 2 716,35 eura s príslušenstvom titulom vydania bezdôvodného obohatenia za uhradené faktúry spočívajúce v trovách exekúcie. Nesúhlas s postúpením sporu Mestský súd Bratislava III odôvodnil tým, že v danej veci nejde o obchodnoprávny spor, keďže exekútor výkonom

svojej činnosti realizuje úradnú moc a pôsobí ako verejný činiteľ, preto vec predkladajúci súd zastáva názor, že nejde o spor z obchodnoprávneho záväzkového vzťahu medzi dvoma podnikateľmi týkajúci sa ich podnikateľskej činnosti, spadajúci pod § 261

ods. 1 a 2 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších právnych predpisov (ďalej len „ObZ“), ani pod (tzv. absolútne) obchodnozväzkové vzťahy podľa § 261

ods. 6 ObZ, či (fakultatívne) obchodnozväzkové vzťahy podľa § 262 ObZ. Mestský súd Bratislava III podporne poukázal na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2Ndob/41/2024.

3. Mestský súd Bratislava III predložil súdny spis Najvyššiemu súdu

Slovenskej republiky (ďalej tiež „najvyšší súd“) ako súdu spoločne nadriadenému obom súdom podľa § 43 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších právnych predpisov (ďalej tiež „CSP“) na rozhodnutie o príslušnosti.

4. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), ako súd spoločne nadriadený Okresnému súdu Banská Bystrica a Mestskému súdu Bratislava III

na rozhodnutie o príslušnosti (§ 43 ods. 2 CSP), po preskúmaní okolností sporu o príslušnosť, dospel k záveru, že nesúhlas Mestského súdu Bratislava III s postúpením veci je dôvodný.

5. Podľa § 36 ods. 1 a 2 CSP, konanie sa uskutočňuje na súde, ktorý je na prejednanie príslušný. (2) Príslušnosť sa určuje podľa okolností v čase začatia konania; takto určená príslušnosť trvá až do skončenia konania.

6. Podľa § 40 CSP, súd aj bez námietky skúma vecnú príslušnosť, kauzálnu príslušnosť a funkčnú príslušnosť počas celého konania; kauzálnu príslušnosť v obchodnoprávných sporoch súd skúma iba do otvorenia pojednávania alebo predbežného prejednávania sporu.

7. Podľa § 43 ods. 1 a 2 CSP, ak súd postupom podľa § 40 a § 41 zistí,

že nie je príslušný, bezodkladne postúpi spor príslušnému súdu bez rozhodnutia a upovedomí o tom žalobcu. Žalovaného upovedomí len vtedy, ak mu už bola žaloba doručená. (2)

Ak súd, ktorému bol spor postúpený, s postúpením nesúhlasí, bezodkladne predloží súdny spis bez rozhodnutia spoločne nadriadenému súdu na rozhodnutie o príslušnosti; ak ide o spor o miestnu príslušnosť, predloží súdny spis svojmu nadriadenému súdu. Týmto rozhodnutím sú súdy viazané.

8. Podľa § 12 ods. 2 CSP, ak tento zákon neustanovuje inak, na konanie v prvej inštancii je pre obvod Mestského súdu Bratislava IV miestne príslušný Mestský súd Bratislava IV.

9. Podľa § 13 CSP na konanie v prvej inštancii je miestne príslušný všeobecný súd žalovaného, ak nie je ustanovené inak.

10. Podľa § 14 ods. 3 zákona o UK, ak žalobca v lehote podľa odseku 1 podá návrh

na pokračovanie v konaní, súd postúpi vec do piatich pracovných dní súdu príslušnému na jej prejednanie podľa Civilného sporového poriadku a strany o tom upovedomí.

Ak príslušným na jej prejednanie je súd podľa § 2, súd strany upovedomí o pokračovaní v konaní.

11. Podľa § 2 ods. 4 zákona č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov

Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (v znení zákonov č. 428/2004 Z. z. a č. 757/2004 Z. z.), sídlom Mestského súdu Bratislava IV je mesto Bratislava; jeho obvod tvorí územný obvod okresov Bratislava I, Bratislava II, Bratislava III, Bratislava IV a Bratislava V.

12. Podľa § 261 ods. 1 a 2 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej tiež „ObZ“), táto časť zákona upravuje záväzkové vzťahy

medzi podnikateľmi, ak pri ich vzniku je zrejmé s prihliadnutím na všetky okolnosti, že sa týkajú ich podnikateľskej činnosti. (2) Touto časťou zákona sa spravujú takisto záväzkové vzťahy medzi subjektom verejného práva, ak sa týkajú zabezpečovania verejných potrieb alebo vlastnej prevádzky a podnikateľmi pri ich podnikateľskej činnosti.

13. Podľa § 261 ods. 8 ObZ, pri použití tejto časti zákona podľa odsekov 1 a 2 je rozhodujúca povaha účastníkov pri vzniku záväzkového vzťahu.

14. Podľa § 2 ods. 1 zákona č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov (ďalej tiež „EP“), exekútor je štátom určenou a splnomocnenou osobou na vykonávanie núteného výkonu exekučných titulov (ďalej len "exekučná činnosť").

15. Upomínací súd postúpil spor na ďalšie konanie Mestskému súdu Bratislava III ako súdu kauzálnu príslušnému, nakoľko mal za to, že ide o obchodnoprávny spor. To, či spor možno definovať ako obchodnoprávny, závisí predovšetkým od právnej povahy (právneho statusu) strán a ich vzťahu, z ktorého spor vznikol. Z ust. § 489 Občianskeho zákonníka (zák. č. 40/1964 Zb. v platnom znení, ďalej tiež „OZ“) vyplýva, že záväzky vznikajú z právnych úkonov, najmä zo zmlúv, ako aj zo spôsobenej škody, z bezdôvodného obohatenia alebo z iných skutočností uvedených v zákone. Z dikcie ustanovenia § 261 ods. 1 ObZ je zrejmé, že na to, aby sa určitý záväzkový vzťah mohol kvalifikovať ako obchodnoprávny, musí byť okrem požiadavky kladenej na povahu subjektov daného vzťahu splnená aj požiadavka povahy záväzku. Uvedené požiadavky musia byť splnené pri vzniku záväzkového vzťahu, v opačnom prípade o obchodnoprávny vzťah nepôjde.

16. V predmetnom spore sa žalobca domáha voči žalovanému vydania bezdôvodného obohatenia (§ 451 a nasl. OZ), ktoré malo vzniknúť tým, že žalovaný, v rozhodnom čase v postavení súdneho exekútora, vystavil dňa 27.07.2020 faktúru č. 200101436, ktorej predmetom boli trovy exekúcie v celkovej výške 2 716,35 eura, ktoré žalobca žalovanému zaplatil. Podľa žalobcu si však žalovaný fakturoval trovy aj v exekučných konaniach, v ktorých mu súdy trovy konania nepriznali, resp. fakturoval trovy exekúcie vo vyššej sume, než aká bola súdom priznaná. Podľa žalobcu došlo pri jednotlivých exekučných konaniach (identifikovaných v návrhu) k bezdôvodnému obohateniu žalovaného ako súdneho exekútora spolu v sume 2 716,35 eura.

17. Z obsahu spisu tak ako bol predložený najvyššiemu súdu teda vyplýva, že žalobca uplatňuje nárok zo záväzkového vzťahu sporových strán z bezdôvodného obohatenia, pochádzajúceho z exekútorskej činnosti žalovaného v exekučných konaniach podľa poverenia súdu. Žalobca svoj nárok v žalobe vymedzil v súvislosti s úhradou konkrétnej faktúry, ktorou si žalovaný ako súdny exekútor uplatnil voči žalobcovi trovy exekučného konania podľa § 195 EP.

18. Vec (spis) predkladajúci mestský súd v danom prípade argumentačne odvodzuje (procesno) právny charakter sporu predovšetkým od (hmotno) právneho charakteru záväzkového vzťahu strán, poukazujúc na nesplnenie podmienok stanovených v § 261 ObZ a § 262 ObZ, pričom a contrario spor považuje za občianskoprávny.

19. Pre posúdenie dôvodnosti nesúhlasu Mestského súdu Bratislava III s postúpením mu sporu Okresným súdom Banská Bystrica bolo primárne potrebné ustáliť, či v danom prípade ide o obchodnoprávny spor, ktorý ako pojem procesného práva nie je v predpisoch upravujúcich konanie pred súdmi v súkromnoprávných sporoch a iných súkromnoprávných veciach (CSP) definovaný, a preto je potrebné pre jeho vymedzenie vychádzať z predpisov hmotného práva upravujúcich obchodnoprávne vzťahy a občianskoprávne vzťahy, teda predovšetkým z Obchodného zákonníka ako lex specialis a Občianskeho zákonníka

ako lex generalis (m. m. 5Ndc/13/2024).

20. Pojem obchodnoprávny spor v odôvodnených prípadoch nemožno úzko stotožňovať s obchodnoprávnym záväzkovým vzťahom, aj keď vo väčšine prípadov tomu tak bude (m. m. sp. zn. 5Ndob/20/2024).

21. To, či v tom-ktorom prípade ide o obchodnoprávny spor, závisí od predmetu civilného sporového konania, ktorý je daný (skutkovým a právnym) vymedzením uplatneného nároku v žalobe. Pre stanovenie súdnej príslušnosti je vždy významný obsah žaloby, ktorý formuluje žalobca, teda i to, akej súdnej ochrany sa dovoľáva. V okolnostiach toho ktorého prípadu nepôjde o prejudikovanie meritórneho rozhodnutia vo veci samej, ale o kritériá určujúce príslušnosť súdu ako jednej z podmienok konania (sp. zn. 6Ndc/15/2019).

22. „V súkromnom práve rozumieme pod záväzkovým vzťahom právny vzťah, v ktorom jeden subjekt (veriteľ) je oprávnený od druhého subjektu (dlžníka) „niečo“ požadovať (požiadávka) a druhý subjekt je povinný „to“ (dlh) poskytnúť, t.j. zachovať sa tak, ako to zodpovedá oprávneniu veriteľa, pričom obidva subjekty sú individuálne určené a ich oprávnenia ani povinnosti nevyplyvajú z vlastníctva určitej veci, ale z iného osobitného dôvodu. Takýmto dôvodom vzniku záväzku môžu byť právne úkony, (najmä zmluvy), konštitutívne rozhodnutia štátnych orgánov, predovšetkým súdov, protiprávne úkony, iné právne dôvody ustanovené zákonom. ... V nadväznosti na ustanovenie § 1 ods. 2 kogentná právna norma obsiahnutá v ustanovení § 261 vyjadruje spôsob úpravy obchodných záväzkových vzťahov, t.j. ustanovuje podmienky, po splnení ktorých sa obligatórne uplatní úprava obchodného zákonníka v záväzkových vzťahoch ako lex specialis ku všeobecnej úprave vykonanej v Občianskom zákonníku. ... Za základné kritérium uplatnenia režimu Obchodného zákonníka pri úprave záväzkových vzťahov bolo zákonodarcom v roku 1991 zvolené kritérium subjektu. Splnenie podmienky zákonom ustanoveného „statusu“ subjektu

je vyžadované na obidvoch stranách právneho vzťahu. Primárnym subjektom obchodných záväzkových vzťahov je podnikateľ, ... Okrem požiadavky statusu podnikateľov je pri vzniku záväzku určujúca pre obligatórnu pôsobnosť Obchodného zákonníka aj zrejma súvislosť s podnikateľskou činnosťou, a to pri vzniku záväzku na obidvoch stranách záväzkového vzťahu s prihliadnutím na všetky okolnosti vzniku záväzku, t.j. rozhodujúcou skutočnosťou je, ako sa účel vzniku záväzku javí pri objektívnom posúdení. Z uvedeného zákonného vymedzenia vyplýva, že záväzky vzniknuté v rámci predmetu podnikania (tzv. základné činnosti), ako aj záväzky vzniknuté z činností súvisiacich s predmetom podnikania (t.j. činností zabezpečujúcich chod a rozvoj podniku, tzv. akcesorické činnosti) sa budú subsumovať pod obchodné záväzkové vzťahy, t.j. budú mať charakter obchodných záväzkov a budú sa riadiť Obchodným zákonníkom.“ (Patakyová, M. a kol.

Obchodný zákonník. Komentár. 1. vydanie. Bratislava: C. H. Beck, 2022, s. 1177, 1178; text zvýraznil najvyšší súd).

23. „To, či spor možno definovať ako obchodnoprávny, závisí predovšetkým od právnej povahy (právneho statusu) strán a ich vzťahu, z ktorého spor vznikol.

Určujúcou normou je v tomto prípade ustanovenie § 261 Obchodného zákonníka, obsahujúce vymedzenie obchodných záväzkových vzťahov. V danom prípade žalobca a žalovaný síce zodpovedá definícii podnikateľa (§ 2 ods. 2 ObZ), preto nie je a priori vylúčené použitie

ust. § 261 ods. 1 ObZ. Z dikcie ustanovenia § 261 ods. 1 ObZ je však zrejme, že na to,

aby sa určitý záväzkový vzťah mohol kvalifikovať ako obchodnoprávny, musí byť okrem požiadavky kladenej na povahu subjektov daného vzťahu splnená aj požiadavka povahy záväzku. Z hľadiska obchodného záväzkového vzťahu by muselo ísť na strane podnikateľa o výkon jeho podnikateľskej činnosti. Uvedené požiadavky musia byť splnené pri vzniku záväzkového vzťahu, v opačnom prípade o obchodnoprávny vzťah nepôjde.

Z ust. § 489 Občianskeho zákonníka vyplýva, že záväzky vznikajú z právnych úkonov, najmä zo zmlúv, ako aj zo spôsobenej škody, z bezdôvodného obohatenia alebo z iných skutočností uvedených v zákone.“ (sp. zn. 5Ndc/13/2024).

24. Nadväzujúc na vyššie uvedené najvyšší súd konštatuje, že na to, aby sa záväzkový vzťah mohol v zmysle § 261 ods. 1 ObZ charakterizovať ako obchodnoprávny, musia byť splnené zákonom ustanovené kritériá. Ide predovšetkým o povahu (právny status) sporových strán a povahu ich právneho vzťahu. Základnou podmienkou teda je, že musí ísť o záväzkový (právny) vzťah medzi podnikateľmi (subjektívne kritérium), pričom v predmetnom konaní vystupujú ako (proti) strany sporu obchodná spoločnosť zapísaná v obchodnom registri a bývalý exekútor, z čoho vyplýva, že podmienka obchodnoprávnej povahy strán sporu nie je splnená. V prípade žalobcu (obchodná spoločnosť) ide o podnikateľa v zmysle § 2 ods. 2 písm. a) ObZ. V prípade žalovaného (fyzická osoba) aktuálne o podnikateľa nejde, pričom žalobný nárok je odvodený z činnosti žalovaného ako (bývalého) exekútora, ktorého nie je možné považovať za podnikateľský subjekt v zmysle § 2 ods. 2 písm. c) ObZ, keďže žalovaný nárok a spor sa týka jeho postavenia a činnosti súdneho exekútora, a teda súvisí s exekučnou činnosťou exekútora v exekučných konaniach podľa poverenia súdu. V takom prípade je právny status exekútora (v rozsahu exekučného poverenia) odvodený od súdu ako štátneho orgánu, ktorý vykonáva súdnu právomoc. Výkonávanie exekučnej činnosti je výkonom verejnej moci (§ 5 ods. 2 EP). [m.m. sp. zn. 2Ndob/41/2024].

25. Druhou podmienkou je, že záväzkový vzťah medzi podnikateľmi sa pri jeho vzniku, s prihliadnutím na všetky okolnosti, týka ich podnikateľskej činnosti. Z ust. § 261 ods. 1 ObZ vyplýva, že zákon nevyžaduje, aby išlo o vzťah, ktorý bezprostredne a výhradne odzrkadľuje (kopíruje) predmet podnikania zainteresovaných subjektov, ale ide o voľnejšiu dikciu, ktorá umožňuje pod množinu obchodnoprávných záväzkov začleniť aj tie záväzkové vzťahy, ktoré majú určitý súvis, rôznym spôsobom sa týkajú podnikateľskej činnosti daných subjektov, a teda pôjde o záväzky vzniknuté aj z činností súvisiacich s predmetom podnikania (t.j. činností zabezpečujúcich chod a rozvoj podniku, tzv. akcesorické činnosti). Nemusi teda ísť len o záväzkový vzťah, ktorým sa priamo a bezprostredne realizuje predmet podnikania zapísaný v príslušnom (najmä živnostenskom, obchodnom) registri, ale postačuje, aby záväzok súvisel s podnikateľskou činnosťou strán. To, či sú v tom ktorom jednotlivom prípade splnené zákonné kritériá stanovené v § 261 ods. 1 ObZ pre obchodné záväzkové vzťahy strán, závisí od posúdenia konkrétnych okolností v danej veci, čo rovnako platí aj pre posúdenie, či daná vec predstavuje obchodnoprávny spor (§ 22, § 34 CSP).

26. V danom prípade uvedené podmienky obchodného záväzkového vzťahu strán splnené nie sú. Odhliadnuc od právneho statusu strán, pre príslušnosť súdov v spore o vydanie bezdôvodného obohatenia, ktoré má súvisieť s preplatkom na trovách exekúcie, medzi ktoré patria aj trovy exekútora (§ 195, § 196 EP), nie je možné takýto nárok považovať za pochádzajúci z obchodného záväzkového vzťahu, a teda o obchodnoprávny spor sa nejedná. Pritom pre založenie kauzálnej príslušnosti Mestského súdu Bratislava III podľa § 22 písm. a) CSP je nevyhnutné, aby bola naplnená kvalitatívna stránka pojmu obchodnoprávny spor.

27. Vzhľadom na charakter subjektov a realizáciu výkonu verejnej moci pri uplatnení pôvodnej pohľadávky súdnym exekútorom, nie je spor medzi žalobcom a žalovaným obchodnoprávnym sporom, nakoľko nie sú splnené zákonné predpoklady, aby sa na tento záväzkový vzťah vzťahovali ustanovenia tretej časti ObZ. Uvedené platí rovnako aj pre odvodený nárok z bezdôvodného obohatenia (m.m. sp. zn. 2Ndob/41/2024).

28. S poukazom na § 13 a § 14 CSP v spojení s § 12 ods. 2 CSP, vychádzajúc z adresy trvalého pobytu žalovaného, je príslušným súdom na prejednanie tohto sporu Mestský súd Bratislava IV.

29. Na základe vyššie uvedeného Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k záveru, že nesúhlas Mestského súdu Bratislava III s postúpením sporu Okresným súdom

Banská Bystrica je dôvodný, a preto rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

30. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.